

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ.

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ε
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τ
Ν
Ο
Χ
Ν

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ
(Ύψηλάντου 45-47)

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έτησία Συνδρομή Περιοδικού, διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δρχ. 50
» διὰ τὸ ἐξωτερικὸν \$?
Τιμὴ τεύχους δρχ. 10

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», Ύψηλάντου 45 - 47

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΥΠΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ - OFFSET, Ε.Π.Ε, ΜΕΓΙΣΤΗΣ 24, ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΗΛ. 968.32

Υπεύθυνος τυπογραφείου :

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΚΗΣ, Βεΐκου 46, Ἀθήναι - 402, Τηλ. 926.687

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- Γ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ: Ὁ ἑορτασμός μιᾶς μεγάλης ἐπετείου.
Μ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ: Διεθνῆς Σύνδεσμος Ἀδελφῶν F. Nightingale.
Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: 150 χρόνια ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς Νοσηλευτικῆς
ὡς ἐπιστήμης.
ΑΙΚ. ΚΑΥΚΙΑ: F. Nightingale «Ὁργανώτρια - Διοικήτρια».
Ε. ΚΑΚΑΒΙΩΤΟΥ — ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ F. Nightingale εἰς
τὸν τομέα τῆς Δημοσίας Ὑγιεινῆς.
Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: Ἡ F. Nightingale ὡς παιδαγωγός.
Μ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ: Η. F. Nightingale ὡς Ἀδελφὴ τοῦ Στρατοῦ.
Α. ΡΑΓΙΑ: Ἡ F. Nightingale ὁμιλεῖ...
Α. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ: F. Nightingale ἡ συγγραφεύς.
Ζ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ - ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ: Διαγωνισμός Σπουδαστριῶν Ἀδελ-
φῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν.
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

FLORENCE NIGHTINGALE

- ◇ Η ελαιογραφία αυτή έφιλολοτεχνήθη ειδικῶς διὰ νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὸ Συνέδριον τῶν I.C.N. τοῦ 1948.
- ◇ Τὸ παρὸν τεῦχος ἀφιερώνεται εἰς τὴν μνήμην τῆς FLORENCE NIGHTINGALE ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ

Χαιρετισμός τῆς Προέδρου τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν.

Ἀγαπηταὶ Συνάδελφοι,

Τὸ Δ.Σ. τοῦ ΕΣΔΕΝ ἀπευθύνει ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν πρὸς ὅλες σας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐορτασμοῦ τῶν 150 χρόνων τῆς F.N. Αἱ δύο ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς τὸ «Δῶμα Βασιλεὺς Παῦλος» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ Μαΐου, μᾶς ἔδωσαν τὴν μεγάλην χαρὰ νὰ βρεθοῦμε κοντὰ σὺς Ἀδελφές.

Ἦταν συγκινητικὴ ἡ εἰκόνα τῆς συγκειρώσεως τῶν ὄλων Ἀδελφῶν, ἰδιαίτερος δὲ τῶν νέων Ἀδελφῶν καὶ τῶν σπουδαστριῶν ὄλων τῶν Σχολῶν, γιὰ τὴν αἰνέσιν αἱ νέαι εἶναι ἡ χρυσὴ μας ἐλπίδα, ἡ ζωντανὴ ὑπόσχεσις γιὰ μιὰ καλύτερη αὔριο.

Τὸ ἔργο τῆς Florence Nightingale τὸ γνωρίζετε ὅλες ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς ἱστορίας τῆς Νοσηλείας. Πιθανὸν νὰ μὴ γνωρίζετε τὴν μεγάλην ἀγάπην πὺν εἶχε πρὸς τὰς ἀδελφὰς μαθητριάς. Ὅσο ζοῦσε εἶχε πάντα ἐπαφὴν μαζί τους, ἄλλοτε προσωπικὴ καὶ ἄλλοτε δι' ἐπιστολῶν. Ἄς γυρίσωμεν 90 χρόνια πίσω γιὰ νὰ διαβάσωμε κάτι ἀπὸ τὶς ἐπιστολὰς τῆς. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν τῆς ἀπευθυνομένην πρὸς τὰς μαθητριάς τῆς προπαιδευτικῆς τὸν Μάϊο τοῦ 1833, γράφει:

«Ἀγαπημένες μου μαθήτριες· ὅλη μου ἡ ἀγάπη εἶναι μαζί σας. Θὰ ἤθελα νὰ βρεθῶ ἀνάμεσά σας γιὰ νὰ γνωρίσω τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ σᾶς. Αὐτὸ θὰ ἦτο προτιμώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπικοινωνῶ μαζί σας δι' ἐπιστολῶν. Ἡ σκέψις μου εἶναι πάντα κοντὰ σας... Μὴ μένετε μόνον μετὰς τὰς γνώσεις ἐκεῖνας πὺν ἀποκτήσατε εἰς τὴν Σχολήν. Προχωρήστε περισσότερον. Προχωρεῖτε συνεχῶς.

«Ἦλθατε εἰς τὴν Σχολήν τῶν Ἀδελφῶν ὑπακούοντες σὲ μιὰ θαθεὰ σας ἐπιθυμίαν, σὴν ἀγάπην γιὰ τὸν ἄρρωστο. Εὐχομαι νὰ διατηρήσατε γιὰ πάντα αὐτὴν σας τὴν ἀγάπην».

Μὲ χαρὰ ξανάφερε σὴν μνήμην τῆς παλιᾶς ἀναμνήσεως ἡ Florence Nightingale καὶ θυμῆθηκε τὰ χρόνια πὺν ἐργαζόταν ἐκεῖνη σὴν ἀδελφὴν κοντὰ εἰς τὸν ἄρρωστο. Γράφει σὲ μιὰ ἐπιστολὴν τῆς:

«Ἡ μεγαλυτέρα ἱκανοποίησις πὺν εἶχα σὴν ζωὴν μου, ἦταν τὴν ἐποχὴν πὺν ἤμουν νέα Ἀδελφὴ εἰς τὸ Νοσοκομεῖο καὶ μοῦ ἀνέθεσαν τὴν φροντίδα ἐνὸς θαλάμου ἀσθενῶν μετὰ τὰ βαρύτερα περιστατικά».

Σὲ μιὰ ἄλλη τῆς ἐπιστολὴν γράφει: «Νὰ ἐνθυμηθετε πάντοτε ὅτι ἡ Ἀδελφὴ χρειάζεται περισσότερο διὰ τοὺς βαρῆς πάσχοντας».

Τὸ 1903 ἔγραφε:

«Τώρα πὺν τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς ἔχει ἐδραιωθῆ πλέον,, τώρα πὺν ἡ κοινὴ νομίζει ὅτι ἔχει ἐξασφαλίσει τὶς Ἀδελφές, τώρα ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς στασιμότητος καὶ μὴ ἐξελίξεως».

Δὲν σᾶς φαίνεται πὺς εἶναι πολὺν κοντὰ μας ἡ Florence Nightingale μ' αὐτὰς τὶς σκέψεις τῆς, τώρα πὺν ἀγωνιζόμαστε καὶ ἐμεῖς διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, πὺν συχνὰ ἀποκαρδιωνόμαστε ὅταν βλέπουμε τοὺς κόπους μας νὰ μὴ καρποφοροῦν;

Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἀδελφῶν τὴν ἀπασχολοῦσε πολὺ, γράφει δὲ εἰς μίαν τῆς ἐπιστολῆν:

«Κάθε χρόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν Διπλωματούχων ἀξάνει χάρις εἰς τὰς Σχολὰς τῶν Ἀδελφῶν. Ἄς ἐνώσωμε ὅλες μαζί τὰ χέρια συναδελφικά. Εἴμαστε ὅλες ΜΙΑ ΑΔΕΛΦΗ».

Ἄς ἀγωνισθοῦμε ὅλες μαζί τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, ἐνωμένες κάτω ἀπὸ τὶς ὁδηγίαις τῆς Florence Nightingale, κάτω ἀπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου τῶν Διπλωματούχων Ἀδελφῶν.

Ὁ Ἐθνικός μας Σύνδεσμος εἶναι ἐκεῖνος πὺν ἀντιπροσωπεύει ὅλας τὰς Ἀ-

λῆς Ἀδελφῶν. Σύσσωμος ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἐτίμησε τὰς ὑπηρεσίας τῆς, προσφέροντας εἰς τὸν ἔρανον χρήματα ἀπὸ τὸ ὑστέρημά του. Τὸ ποσὸν τῶν 44.000 λιρῶν τὸ ὁποῖον συνελέγη ἀπὸ τὸν ἔρανο, προερχόμενον κυρίως ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοὺς ὁποίους ἐνοσήλευσε, τὴν συνεκίνησε βαθύτατα. Τῆς ἔδωσε τὴν οἰκονομικὴν δυνατότητα νὰ ἰδρύσῃ τὴ Σχολὴ Ἀδελφῶν εἰς

τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, εἰς τὸ Λονδίνον. Νὰ ἀρχίσῃ τὴν μόρφωσιν τῶν Ἀδελφῶν μὲ καινούργιες προοπτικὲς καὶ νὰ τὴν στηρίξῃ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν, εἰς τὴν ἀγάπῃ διὰ τὸν ἄρρωστο, καὶ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς.

ΜΕΡΟΠΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ
Ἀνθ/γὸς Α/Ν

Η FLORENCE NIGHTINGALE ΟΜΙΛΕΙ...

Ἡ Florence Nightigale (1820-1910) ἀποτελεῖ φωτεινὸν ὀρόσημον ἀνεγεννητικῆς περιόδου εἰς τὴν Νοσηλευτικὴν. Ἡ μεγάλη αὐτῆ ψυχὴ καὶ ἡ ἐμπνευσμένη προσωπικότης κατῴρθωσε νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ὑλοποιήσῃ τὸ πύρινον αἶτημα τῆς ἐποχῆς τῆς, τὸ αἶτημα διὰ μίαν ἀνασυγκρότησιν, ἀναμόρφωσιν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀναστοιχείωσιν τῆς Νοσηλευτικῆς. Τὰ μεγάλα προσόντα τῆς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς, ἡ φλογερὰ πίστις καὶ ὀλόκληρος ἡ ζωὴ τῆς ἐπηρέτησαν τὴν ὠραίαν, τὴν τιμημένην, τὴν ὑψηλὴν ὑπόθεσιν τῆς Νοσηλευτικῆς.

Ἐνα ἀπάνθισμα ἐκ τῶν ἀπόψεων καὶ πεποιθήσεών τῆς, ὅπως τὰς διευτύπωσε εἰς τὰ γραπτὰ τῆς, δύναται νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν καλυτέραν γνωριμίαν τῆς Florence Nightigale εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς παγκοσμίων διαστάσεων συμβολῆς τῆς καὶ εἰς τὴν ἀναρρίπισιν τῆς φλόγας ἢ ὁποῖα καίει εἰς τὰ στήθη τῶν συγχρόνων Ἀδελφῶν Νοσοκόμων:

Νοσοκόμων: «Ἡ Νοσηλευτικὴ εἶναι τέχνη, ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖ ὀργανωμένην πρακτικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ καλὴ Νοσηλευτικὴ δὲν γεννᾶται ἐξ ἰδίων τῆς. Εἶναι ἀποτέλεσμα μελέτης, διδασκαλίας, ἐκπαιδεύσεως, πρακτικῆς ἀσκήσεως, δημιουργίας ὑγιῶς παραδόσεως, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ μεταδοθῇ πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις.

Ἡ Florence Nightigale πιστεύει ἀκράδαντως, ὅτι ἡ Ἀδελφὴ ἔχει ἀνάγκην πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς ἐκπαιδεύσεως, διὰ νὰ παρέχῃ ἀνωτέρας ποιότητος νοσηλευτι-

κὴν φροντίδα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τῆς. Πιστεύει καὶ ἐργάζεται νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἐργάζεται καὶ ἀγρυπνεῖ μὲ προσηλωμένον τὸ βλέμμα εἰς τὸ ὄραμα τῆς ψυχῆς τῆς. Ἀγρυπνεῖ καὶ ἀγωνίζεται, ἐκδαπανᾶται καὶ καταναλίσκεται καὶ τέλος κάμνει πραγματικότητα τὸ μεγάλο ὄνειρο. Ἰδρύει Σχολὴν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων καὶ δι' αὐτῆς ἐγκαινιάζει τὴν σύγχρονον ἐκπαίδευσιν τῶν Ἀδελφῶν ἀνὰ τὸν κόσμον.

Ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς; Ὁχι, ὄχι, μᾶλλον τώρα ἀρχίζει. Ἡ Florence Nightigale συνέρχεται ἀπὸ μίαν ἱερὰν ἀγωνίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον τῆς ἀναδημιουργίας, τῆς ἐπιστημονικῆς θεμελιώσεως καὶ τῆς συστηματικῆς ὀργανώσεως τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἔργου, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ καταστῇ ἓν ἐκ τῶν πολλῶν ἐπαγγελμάτων καὶ νὰ χάσῃ τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποστολῆς, ἢ ὁποῖα συνθέτει τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον του. Διὰ τοῦτο τονίζει πάλιν καὶ πολλάκις: «Πολλοὶ ἀποκαλοῦν ἐπάγγελμα τὴν Νοσηλευτικὴν. Ἡμεῖς τὴν θεωροῦμεν ἀποστολήν...». Ἡ Νοσηλευτικὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀπλοῦν ἐπάγγελμα. Πρέπει νὰ εἶναι καὶ νὰ παραμείνῃ κλίσις.

Σήμερον τὸ τεχνολογικὸν καὶ οἰκονομικὸν πνεῦμα τείνει νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κοινωνικὰ καὶ ἱερὰ ἔργα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ λειτουργήματα, τὰ ὁποῖα σκοπὸν καὶ ἀντικείμενον ἔχουν τὴν διακονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τοῦτο, διὰ νὰ τὰ υποβιβάσῃ εἰς ἀπλᾶ βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα. Ἡ εὐθύνη μας εἶναι τεραστία. Ἀγρυπνοὶ

φρουροί εις τὰς ἐπάλλξεις τοῦ ἔργου μας, ὡς φυλάξωμεν τὰ ἰδανικά μας καὶ τὰς πνευματικὰς ἀξίας τῆς Νοσηλευτικῆς, αἱ ὅποιοι τὴν καθιστοῦν πραγματικὴν ἀποστολήν. Ὅφειλομεν, ὄχι μόνον νὰ ἐνστερνισθῶμεν θαυότερον τὸ νόημα τῆς Νοσηλευτικῆς ὡς ἀποστολῆς καὶ νὰ τὴν διαφυλάξωμεν, ὅπως μᾶς παρεδόθη, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν παραδώσωμεν εἰς τὰς μεταγενεστέρους Ἀδελφὰς ὡς ὡραίαν, καλήν, ζῶσαν, ἐμπνέουσαν κλίσειν καὶ ἀποστολήν.

Ἡ Florence Nightingale δὲν ἐπαπαύεται εἰς τὰς μεγάλας πραγματοποιήσεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν εἰς τὴν Νοσηλευτικὴν. Τὴν ἀπασχολεῖ ἐντόνως ἡ ἐξασφάλισις τῆς συνεχοῦς προόδου. Γράφει: «Ἡ Νοσηλευτικὴ εἶναι ἓνα προοδευτικὸν ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ στάσις σημαίνει ὀπισθοδρόμησιν. Ἡ πρόοδος οὐδέποτε πρέπει νὰ σταματήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τῆς Ἀδελφῆς». «Σύστημα τὸ ὅποῖον δὲν προοδεύει, δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ. Βαδίζομεν πρὸς τὸ μέλλον ἢ πρὸς τὸ παρελθόν; Ἄς μὴ μένωμεν εἰς τὴν μετριότητα».

Λίαν ἐπίκαιρος ἤχει ἡ ἄποψις τῆς Florence Nightingale. Βεβαίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μέχρι σήμερον ἔχει σημειωθῆ σημαντικὴ πρόοδος εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους νοσηλευτικοὺς τομεῖς καὶ εἰς τὴν καθόλου Νοσηλευτικὴν. Γεννᾶται ὅμως τὸ ἐρώτημα: Ἐφαρμόζομεν ὅσα γνωρίζομεν; Ἡ ποιότης τῆς Νοσηλευτικῆς φροντίδος τὴν ὁποίαν παρέχομεν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀρχὰς καὶ γνώσεις αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τὴν διάθεσίν μας; Τί τὸ καλύτερον ἢ ποῖους πολυτίμους λίθους ἔχομεν προσθέσει, ἡμεῖς αἱ σημεριναὶ Ἀδελφαί εἰς τὸ οἰκονομικὸν τῆς Νοσηλευτικῆς; Ἐχομεν συμβάλλει εἰς τὴν διεύρυνσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν ὀριζόντων τῆς Νοσηλευτικῆς; Ἄς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι αἱ προσπάθειαι καὶ τὰ ἔργα μας δὲν θὰ διαφύγουν τὴν γραφίδα τῆς ἱστορίας αὔριον. Θὰ χαρακτηρισθοῦν ἄραγε ὡς «πορεία πρὸς τὸ μέλλον ἢ πρὸς τὸ παρελθόν;» Ἄς μὴ μένωμεν εἰς τὴν μετριότητα, παραγγέλλει ἡ Florence Nightingale. Ἡμεῖς, αἱ Ἑλληνίδες Ἀδελφαί, ἔχομεν κληρονομήσει ἀπὸ τοὺς προγόνους μας τὸ «αἰὲν ἀριστεύειν» (Ὁμήρου Ἰλιάς

Z 208) καὶ πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν πρωτοπορίαν εἰς τὴν ἄνοδον, τὴν κατάκτησιν ὑψηλοτέρων στόχων, τὴν προσέγγισιν τῆς τελειότητος.

Ἡ Florence Nightingale διεῖδε λίαν εὐφυῶς, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Ἀδελφῆς εἶναι ὁ κυριώτερος συντελεστὴς προόδου τῆς Νοσηλευτικῆς. Διὰ τοῦτο γράφει: «Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Ἀδελφῆς δὲν σταματᾷ ποτέ. Ἡ καλὴ Ἀδελφὴ πρέπει πάντοτε νὰ ἀγρυπνῇ διὰ νὰ μανθάνῃ τὰς νέας ἐξελίξεις εἰς τὸ ἔργον τῆς».

Ἀλήθεια, πόσον ἐνωρὶς ἡ Florence Nightingale ἀνεγνώρισε καὶ διετύπωσε τὴν ἀνάγκην τῆς συνεχοῦς ἐπιμορφώσεως, τοῦ ἀναπροσανατολισμοῦ, τῆς ἐνημερώσεως ἐπὶ τῶν νέων ἐξελίξεων, διὰ τὴν Διπλωματοῦχον Ἀδελφὴν. Τὴν μεγαλόπνοον γραμμὴν πλεύσεως τῆς συνεχιζομένης ἐκπαιδεύσεως, τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ἡ Florence Nightingale, ἠγάπησαν καὶ ἠκολούθησαν Ἑλληνίδες Ἀδελφαί. Δράττονται τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων εὐκαιριῶν διὰ μετεκπαίδευσιν εἰς Πανεπιστήμια τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἤδη ἔχομεν σεβαστὸν ἀριθμὸν Ἀδελφῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μετεκπαιδευθῆ. Ἐκτὸς ὅμως τῶν εὐκαιριῶν αὐτῶν, τὰ μεγάλα Νοσοκομεῖα τῶν Ἀθηνῶν ὀργανώνουν σειράς ἐπιμορφωτικῶν μαθημάτων διὰ τὰς Διπλωματούχους Ἀδελφὰς, ὅπως τὸ Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τὸ Δημόσιον Ψυχιατρεῖον κ.ἄ. Ἐπίσης ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος Διπλωματούχων Ἑλληνίδων Νοσοκόμων ἐπιδιώκει τὴν συνεχιζομένην ἐκπαίδευσιν τῶν Ἀδελφῶν μὲ τὴν ὀργάνωσιν Συνεδρίων, μὲ τὸ περιοδικὸν «Ἑλληνὶς Ἀδελφὴ» καὶ ἄλλας ἐπιμορφωτικὰς εὐκαιρίας.

«Ἡ Νοσηλευτικὴ μανθάνεται ἰσοδίως, κατὰ τὴν διάρκειαν ὀλοκλήρου τῆς ζωῆς τῆς Ἀδελφῆς», λέγει ἡ Florence Nightingale. Μανθάνεται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν νέων ἐξελίξεων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν καθημερινὴν νοσηλείαν τοῦ ἀσθενοῦς. Κάθε ἐπαφὴ τῆς Ἀδελφῆς μὲ ἓνα ἀσθενῆ ἀποβαίνει ἐμπειρία μαθήσεως καὶ εὐκαιρία ὄχι ἀπλῶς πλουτισμοῦ τῶν γνώσεών της ἀλλὰ καὶ ἐμβαθύνσεως εἰς τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς, εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θεῆς Οἰκονομίας. Τὰ βιβλία κατευθύνουν μὲν εἰς

τήν ἀνίχνευσιν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν ἀναγκῶν καὶ προβλημάτων τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ δὲν δύνανται ποτὲ νὰ διατυπώσουν τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ προβλήματα τοῦ συγκεκριμένου ἀσθενοῦς εἰς μίαν δεδομένην στιγμήν καὶ τὸν ἐξετομικευμένον τρόπον ἀντιμετωπίσας τῶν. Αὐτὰ τὰ μαγθάνει ἡ Ἀδελφή μὲ τὴν προσέγγισιν καὶ γνωριμίαν τοῦ ἀσθενοῦς. Ἡ Florence Nightingale ἐπισημαίνει τὸν κίνδυνον: «Νὰ πιστέψουν μερικά Ἀδελφαὶ ὅτι ἡ Νοσηλευτικὴ δὲν δύναται νὰ διδαχθῆ μόνον ἀπὸ βιβλία καὶ διαλέξεις... Μπορεῖτε νὰ διδάξετε ζωγραφικὴν μόνον μὲ διαλέξεις, χωρὶς καθόλου ἄσκησιν; Μὴ λησιμονῆτε, ὅτι εἰς τὴν Νοσηλευτικὴν ἔχετε νὰ κάνετε μὲ ζῶντα σώματα καὶ ζώσας ψυχάς, μὲ αἰσθήματα σώματος καὶ συναισθήματα ψυχῆς... μὲ τὴν ζωὴν... μὲ συνειδητάς δυνάμεις, ὅχι δυνάμεις ἠλεκτισμοῦ καὶ βαρύτητος, ἀλλ' ἀνθρωπίνας δυνάμεις» Ἡ δυνατότης συνεχοῦς μορφώσεως τῆς Ἀδελφῆς, ἐνῶ νοσηλεύει τοὺς ἀσθενεῖς, ἀποτελεῖ ἀληθινὴν πρόκλησιν καὶ ἐλκύει εἰς τὰς τάξεις τῆς Νοσηλευτικῆς νέας μὲ εὐφυΐαν καὶ μορφωτικὰ ἐνδιαφέροντα. Διὰ τὴν ἐπιτύχη τὸ ἔργον τῆς νοσηλείας ἡ Ἀδελφή, πρέπει νὰ καλλιεργῆ τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ νὰ ἀναπτύσῃ τὰς προσωπικὰς τῆς ἱκανότητας: «Ἡ Ἀδελφή πρέπει νὰ ἔχῃ πνεῦμα αὐτοθυσίας, ἀγάπην πρὸς ἐργασίαν, σύστημα καὶ μέθοδον, ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθήκον, τὸ θάρρος καὶ τὴν ψυχραιμίαν τοῦ στρατιώτου, τὴν τρυφερότητα τῆς μητέρας. Καὶ ποτὲ νὰ μὴ σκέπτεται ὅτι ἔφθασε εἰς τὴν τελειότητα, ὅτι δηλαδὴ δὲν ὑπάρχει τι τὸ καλύτερον». «Διὰ τὴν εἶναι ἀξία τοῦ ἔργου τῆς ἡ Ἀδελφῆ, πρέπει νὰ ἀνέρχεται διαρκῶς εἰς ἀνώτερον βαθμὸν σκέψεως καὶ δράσεως». «Μόνον νέαι μὲ ἄμεμπτον χαρακτῆρα πρέπει νὰ γίνωνται δεκταὶ εἰς τὸ Νοσηλευτικὸν ἔργον». Ἡ προσωπικὴ καλλιέργεια τῆς Ἀδελφῆς εἶναι ἔργον ἰσόβιον. Διαφέρει ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ καλλιτέχνου ἢ τοῦ ἐπιστήμονος κατὰ τὸ ὅτι πρέπει καὶ δύναται νὰ συντελῆται εἰς ὅλας τὰς ὥρας καὶ στιγμὰς τῆς ζωῆς. Ἡ Ἀδελφή περικλείει μέσα εἰς τὴν γυναικείαν φύσιν τῆς θαυμαστάς δυνατότητας ἀναγεώσεως καὶ ἀνακαινίσεως, αἱ ὁποῖαι τὴν βοηθοῦν εἰς τὴν συνεχῆ δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς προσωπικότητός τῆς. Ἰδιαιτέρως παρακα-

λεῖ ἡ Florence Nightingale: «Ἐνώσατε καρδίαν μὲ καρδίαν καὶ χέρι μὲ χέρι καὶ προσευχηθῆτε εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸ τέλειον δῶρον τῆς ἀγάπης... Αὐτὸ θὰ γίνῃ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ζωὴ ὁλοκλήρου τοῦ ἔργου σας».

Ἡ Ἀδελφὴ καλλιεργεῖται καὶ προάγεται πνευματικῶς, καθ' ὃν χρόνον αὐξάνουν αἱ γνώσεις τῆς, τὰ ἐπαγγελματικὰ καὶ ἠθικὰ προσόντα τῆς, ὅλη ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τῆς. Πρὸ πάντων ὅμως ἡ πρόοδός τῆς σταθμίζεται μὲ τὴν ἀγάπην. Ὅσας ἐπιστημονικὰς ἀρχὰς καὶ γνώσεις καὶ ἂν θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἡ Νοσηλευτικὴ καὶ ὅσας δεξιότητας καὶ ἂν καλλιεργῆσῃ δὲν θὰ εἶναι ἀληθινὴ Νοσηλευτικὴ, ἐὰν δὲν μείνῃ καὶ δὲν διατηρηθῆ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς μαρτύριον καὶ μαρτυρία ἀγάπης. Δύσκολη ὑπόθεσις ἡ ἀγάπη. Μεγαλειῶδες, πύρινον πρέπει νὰ εἶναι τὸ σύνθημα τῆς ἀγάπης εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἀδελφῆς. Ἄσμα καὶ ψαλμὸς καὶ ποίημα πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἀγάπη εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἀδελφῆς. Ἡ ἀνιδιοτελής, ἡ ἀνυπόκριτος, ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἡ ὁποία θυσιάζεται διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἄλλου, πρέπει νὰ μεσουρανή νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς τὸ στερέωμα τῆς Νοσηλευτικῆς. Ἐντονο ἐρέθισμα δι' αὐτοκριτικὴν. Εἰς τὰς σχολὰς μας, σήμερον τονίζονται καὶ καλλιεργοῦνται αἱ ἰδέαι αὐταί, ἂν μὴ περισσότερο, τοῦλάχιστον ὅσον καὶ ἡ ἀκαδημαϊκὴ κατάρτισις; «Ἡ Νοσηλευτικὴ πρέπει νὰ διατηρῆ τὰ ἰδανικά τῆς ἀλλὰ νὰ εἶναι πρόθυμος καὶ ἱκανὴ νὰ ἀλλάσῃ τὰς μεθόδους τῆς». Ἐὰν ἡ ἐποχὴ τῆς Florence Nightingale ἦτο μεταβατικὴ διὰ τὴν Νοσηλευτικὴν, καὶ πραγματικὴ ἦτο, ἡ ἰδικὴ μας ἐποχὴ τείνει νὰ ἀλλάξῃ τὸ πᾶν εἰς τὸ σύστημα καὶ τὴν μέθοδον τῆς Νοσηλευτικῆς. Καταπληκτικαὶ εἶναι αἱ ἐφαρμογαὶ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν Νοσηλευτικὴν καὶ τὴν θεραπευτικὴν. Συγχρόνως ὅμως ἐμφανίζεται ὁ κίνδυνος τῆς ἀποπροσωποποίησης καὶ ἐκμηχανοποίησης τῆς Νοσηλευτικῆς. Πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἀλλάσωμεν μεθόδους ὅταν νέαι μέθοδοι ἔχουν δοκιμασθῆ καὶ ἀποδειχθῆ ἀποτελεσματικώτεραι, νὰ διατηρῶμεν ὅμως μὲ ἀνύστακτον προσοχὴν τὸ πνευματικὸν νόημα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς Νοσηλευτικῆς μας. Νὰ καλλιεργῶμεν καὶ νὰ δια-

θέτουμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀσθενοῦς τὰς προσωπικὰς ἐσωτερικὰς μας δυνάμεις, τὰς ἀνθρωπίνας ἐκείνας δυνάμεις, τὰς ὁποίας τὰ αὐτόματα καὶ ἄψυχα μηχανήματα δὲν θὰ δυνηθοῦν ποτὲ νὰ μάθουν καὶ νὰ παραγάγουν, πῶς δηλαδὴ νὰ ζοῦν τὴν χαρὰν τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου καὶ νὰ μοιράζονται τὸν πόνον του, πῶς νὰ ἀναπτύσσουν διαπροσωπευτικὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι προάγουν τὴν ψυχικὴν ὀριμότητα τῶν προσώπων πού συμμετέχουν εἰς αὐτὰς κ.ο.κ.

Ἡ Florence Nightingale ἐπίστευεν ἀκραδάντως εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἔργου: «Δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὑψηλότερον ἔργον τούτου; Δύναται μία νέα νὰ ἐπιθυμήσῃ ἓνα περισσότερον γυναικεῖον ἔργον; Δύναται κανεὶς νὰ τὸ θεωρήσῃ ἀνάξιον καὶ διὰ τὰς πλέον ἱκανὰς χαρισματούχου γυναῖκας;». Ἡ ἴδια, παρ' ὅλην τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν καὶ τὴν σπανίαν μόρφωσίν της, ἣ ὁποία ἦτο ἀνωτέρα τῆς μορφώσεως πολλῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς της, ἀφιερῶθη ὀλοφύχως εἰς τὴν νοσηλείαν τῶν πασχόντων καὶ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς Νοσηλευτικῆς. Πράγματι, ἡ γυναῖκα, προικισμένη ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ πλουσίαν εἰς εὐγενῆ συναισθήματα καρδίαν, μὲ τὴν ἀδάμαστον δύναμιν καὶ ἐρμὴν διὰ νὰ ἀγαπᾷ, νὰ συμπονῆ, νὰ ἀνακουφίξῃ, νὰ θυσιάζεται, νὰ συλλαμβάνῃ διὰ καὶ βαθεῖς, ἀλαλήτους καὶ ἀνεκφράστους τῆς διαισθήσεως καὶ τοὺς πλέον λεπτοὺς πόνους καὶ στεναγμοὺς καὶ νὰ ἀπαλύνη μὲ τέχνην κάθε πληγὴν καὶ δυστυχίαν, ἀναδεικνύεται μοναδικὴ καὶ τελεία εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς. Ἐκ παραλλήλου τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς ἐξυψώνει τὴν γυναῖκα, δίδει εἰς αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὰς δυνατότητάς της,

νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν της, νὰ μεγαλουργήσῃ.

Ἄς προσέξωμεν ὅμως τὸ παράγγελμα τῆς Florence Nightingale: «Ἐκάστη Ἀδελφὴ πρέπει καθημερινῶς νὰ ἐρωτᾷ τὸν ἑαυτὸν της: Εἶμαι ἀξία τοῦ ἔργου μου;».

ΑΦΡΟΔΙΤΗ Χ. ΡΑΓΙΑ

Διδάσκουσα Σχολῆς Ἀδελφῶν
Θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»
«Βασιλ. Ὀλγα»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Lucy Seymer. Selected Writings of Florence Nightingale New York, 1954, σελ. 228, 335.
2. Αὐτόθι, σελ. 355.
3. Minnie Goodnow. Nursing History, London, 1949, σελ. 84.
4. Josephine Dolan. History of Nursing, Philadelphia, 1968, σελ. 219.
5. L. Seymer, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 366.
6. W. J. Bishop. Sue Goldie. A Bio - Bibliography of Florence Nightingale, London, 1962, σελ. 46.
7. Αὐτόθι, σελ. 46.
8. L. Seymer, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 365.
9. Αὐτόθι σελ. 365 - 366.
10. Matulle Dalloni. Sous les Armes de la Charite, Fribourg, Suisse, 1950, σελ. 392.
11. L. Seymer, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 10.
12. Αὐτόθι, σελ. 396.
13. J. Dolan, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 218.
14. L. Seymer, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 396.
15. M. Dalloni, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 393.

FLORENCE NIGHTINGALE: Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

Florence ἦταν τ' ὄνομά της. Κόρη ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας, μεγάλωσε σ' ἓνα περιβάλλον πνευματικῆς καλλιέργειας. Ἡ μητέρα της, πραγματικὴ ἀρχόντισσα, τῆς ἐδίδαξε ὅλα ἐκεῖνα πού ἐπέβαλλε ἡ κοινωνικὴ της θέσις. Μὰ ἦταν ὁ πατέρας της ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπέμενε εἰς

τὸ θέμα τῆς καλλιέργειας καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν.

Ἀπὸ μικρῆ ἔμαθε τὴν μητρικὴν τῆς γλῶσσα, βεβαίως τὴν Ἀγγλική. Συγχρόνως ὅμως ἔμαθε ἀρχαία Ἑλληνικά καὶ Λατινικά, Γερμανικά, Γαλλικά καὶ Ἰταλικά. Οἱ φυσικῆς ἐπιστῆμες καὶ τὰ μαθηματικά